

Drauge kurkime saugią savo vaikų ir šeimų ateitį!

Šeimos politikos aktualijos Lietuvoje
2015 m. pavasaris

Kovo 10-ąją, Nepriklausomybės atkūrimo dienos išvakarėse, prasidėjo eilinė Seimo pavasario sesija. Kaip įprasta, pirmajame posėdyje pristatytas sesijos darbų programos projektas. Šį kartą jame apie 700 teisės aktų projektų (be lydimųjų). Vyriausybė į sesijos darbų programą pasiūlė įrašyti 177, Prezidentė Dalia Grybauskaitė – 12, Seimo nariai (frakcijos) – beveik 360 įstatymų projektų.

Suprantama, kad susiorientuoti tokioje gausybėje teisės aktų projektų, suvokti, kodėl jie yra teikiami, sekti, kaip vyksta jų svarstymas, kad galėtumėte laiku išreikšti savo nuomonę, – nėra paprasta, nes tai reikalauja ne tik tam tikrų žinių, bet ir nemažai laiko.

Pasitelkę dar daugiau partnerių (Lietuvos tėvų forumas (LTF), Laisvos visuomenės institutas (LVI), Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija (NTAKK)) „Šeimos institutas“ drauge su „Artuma“ parengė jau antrąją apžvalgą. Ja siekiame atkreipti Jūsų dėmesį į Seime svarstomus teisės aktus, kurie gali būti svarbūs šeimos gyvenimui ir gyvybės kultūros puoselėjimui.

Pirmojoje apžvalgoje pristatyti teisės aktai nebuvo priimti rudens sesijoje, tad joje pateikta informacija išlieka aktuali. Šioje apžvalgoje Jums pristatysime tai, kas pasikeitė lyginant su situacija 2014 m. rugsėjį, taip pat apžvelgsime kitus Jums aktualius teisės aktų projektus.

Džiaugiamės galėdami pristatyti naują rubriką „Šeimos instituto“ interneto svetainėje – „Šeimos politikos stebėsena“ www.seimos.org/stebesena. Čia galėsite sekti ne tik apžvalgoje pristatytą, bet ir kitų šeimos gyvenimui ir gyvybės kultūros puoselėjimui svarbių teisės aktų projektų svarstymo eigą.

Šeima sukuriamą sudarant santuoką ir natūraliai kyla iš tėvystės bei motinystės!

LR Konstitucijos 38 str. papildymo ir pakeitimo įstatymo projekto (Nr. XIIP-1217) tikslas – Konstitucijoje aiškiai įtvirtinti, kad šeima kyla iš santuokos, kuri yra laisvas vyro ir moters susitarimas, ji taip pat kyla iš motinystės ir tėvystės. Šį pasiūlymą 2013-11-15 pateikė net 107 Seimo nariai.

2014 m. rudens sesijos apžvalgoje rašėme, kad buvo ilgai vilkinamas Vyriausybės (Premjeras Algirdas Butkevičius) atsakymas dėl šio projekto. Pagaliau 2014 m. rugpjūčio pabaigoje Vyriausybė apsisprendė ir pateikė savo išvadą. Joje nepritariama, kad Konstitucijoje „iš esmės būtų įtvirtinti tik du pagrindai, kuriems esant asmenų junginys būtų pripažįstamas ir saugomas valstybės kaip šeima, tai yra šeima, sukurta sudarius santuoką, ir šeima, kylanti iš motinystės ir tėvystės“. Išvados rengėjai remiasi Konstituciniu Teismu, kuris, analizuodamas šeimos sampratą, „ne kartą yra pažymėjęs, kad šeimos samprata neapsiriboja tradicinės šeimos, kuriamos santuokos pagrindu, sąvoka, o šeimos gyvenimo samprata neapsiriboja tėvų (susituokusių arba nesusituokusių) santykiais su vaikais“. Vyriausybė mano, kad „siūlomi pakeitimai nepagrįsti ir objektyviai nebūtini“, o dėl „siūlomo reguliavimo kiti visuomeniniai

dariniai, pavyzdžiui, kartu gyvenantys asmenys, neužregistravę santuokos ir neturintys vaikų, gali patirti diskriminaciją“.

Priminsime, kad Vyriausybės išvada yra rekomendacinio pobūdžio Seimo nariams, tad ji nesukuria teisinių kliūčių keisti Konstituciją.

Benjaminio Earwicker nuotrauka

Per visą Seimo rudens sesiją ši Konstitucijos pataisa taip ir nebuvo svarstoma. 2014 m. gruodį Seimo nario Rimanto Jono Dagio iniciatyva priimtas Seimo protokolinis nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo komitetų, paskirtų svarstyti įstatymų projektus Nr. XIIP-606(2), Nr. XIIP-472, Nr. XIIP-473 ir Nr. XIIP-1217, pakeitimo“, kuriuo atsisakyta Konstitucijos komisijos kaip papildomo komiteto, kadangi ji nepateikė savo išvadų. Tokiu būdu nebeliko kliūčių Teisės ir teisėtvarkos komitetui (pirm. Julius Sabatauskas) svarstyti šį projektą komiteto posėdyje ir pateikti išvadą, kad toliau svarstymas persikeltų į Seimo posėdžių salę. Programoje numatytas svarstymas birželio mėnesį.

Tėvai yra pagrindiniai vaiko vertybinių nuostatų ugdytojai!

Švietimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymą (Nr. XIIP-1684), kuriuo siekiama sustiprinti tėvų (globėjų, rūpintojų) vaidmenį švietimo procesuose; juo taip pat siekiama į vientisą

kultūros komitetui (pirm. Audronė Pitrenienė) įstatymo projektą tobulinti bei spręsti, ar dėl siūlomo teisinio reguliavimo neturėtų būti gauta Vyriausybės ar Švietimo ir mokslo ministerijos nuomonė.

Skatinkime dirbančias ir vaikus auginančias šeimas!

Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 str. pakeitimo įstatymo projektą (XIIP-725) 2013-06-18 pateikė Seimo narys Eligijus Masiulis. Šiuo projektu siūloma padidinti papildomą neapmokestinamųjų pajamų dydį (PNPD) už pirmą vaiką (įvaikį) nuo 100 Lt iki 300 Lt bei už antrą ir kiekvieną paskesnę vaiką (įvaikį) – nuo 200 Lt iki 400 Lt.

2013-12-13 Vyriausybė (Premjeras Butkevičius) pateikė neigiamą išvadą paskaičiavusi, jog šiam projektui įgyvendinti prireiks 80 mln. Lt. Ji motyvavo, jog tokia biudžeto pajamų netektis būtų per didelė, be to, „kartu su įstatymo projektu neteikiami pasiūlymai dėl priemonių, kompensuosiančių valdžios sektoriaus pajamų netekimą“. Pakeitimų iniciatorius įsitikinęs, kad įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikėtų, tačiau valstybės biudžetas gali netekti dalies pajamų. Vis dėlto jis numato, kad padidėjus gyventojų pajamoms išaugs gyventojų vartojimas ir taip biudžetas gaus pajamas iš gyventojų pajamų, priva-

Simonas Balaitis nuotrauka

švietimo sistemą integruoti sveikos gyvensenos programą, 2014-06-17 pateikė grupė Seimo narių (*Valentinas Stundys, Rimantas Jonas Dagys, Arimantas Dumčius, Algirdas Patackas, Larisa Dmitrijeva, Rima Baškienė, Povilas Urbšys, Mečislovas Zasiurinskas, Edvardas Žakaris, Egidijus Vareikis, Algimantas Dumbrava, Vilija Aleknaitė-Abramikienė, Vytautas Juozapaitis, Kazys Starkevičius*).

Seimo rudens sesijoje šį įstatymo projektą svarstė papildomas Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas (pirm. Valentinas Bukauskas), kuris nusprendė siūlyti pagrindiniam Švietimo, mokslo ir

lomojo sveikatos draudimo ir pridėtinės vertės mokesčių.

Atkreipsime dėmesį, kad šis įstatymo projektas buvo pateiktas atsižvelgiant į Vyriausybės 2012–2016 metų prognozoje numatytą siekį didinti šalies gyventojų skaičių, t. y. kad šeimos norėtų ir galėtų išlaikyti bei deramai išugdyti kuo daugiau vaikų. Taip pat į numatytą siekį užtikrinti, kad vaikų gimimas nemažintų šeimos pajamų, neribotų abiejų tėvų profesinių siekių, mokymosi, karjeros galimybių, jų kultūrinių interesų ir gyvenimo kokybės bei siekiama nukreipti lėšas šeimos paramai bei palengvinti vaikus auginantiems asmenims derinti šeimos ir darbo pareigas.

Ar vis dar leisime nepilnamečiams rūkyti ir turėti tabako gaminių?

Nuo 2008 m. Seime diskutuojama apie draudimą nepilnamečiams rūkyti ir turėti tabako gaminių. 2014 m. gruodį toks pasiūlymas buvo atmetas kartu su kitomis Tabako kontrolės įstatymo pataisomis, kuriomis siekta drausti rūkymą gyvenamųjų namų balkonuose ir tam tikru atstumu iki pastatų.

Tabako kontrolės įstatymo Nr. I-1143 19 straipsnio pakeitimo įstatymą (XIIP-2728) 2015-01-21 registravo Seimo nariai Antanas Matulas ir Vida Marija Čigriejienė. Šios pataisos tikslas –

uždrausti nepilnamečiams turėti ir rūkyti (vartoti) tabako gaminius.

NTAKK komentaras. Kai kurios Lietuvos savivaldybės, nesulaukdamos Seimo sprendimų, ėmėsi iniciatyvų drausti rūkyti nepilnamečiams savo teritorijose. Tačiau šie sprendimai buvo apskūsti teismams dėl savivaldybių įgaliojimų viršijimo, nes įstatymas suteikia teisę savivaldybėms riboti rūkymo vietų skaičių, bet ne vartotojų amžių.

Todėl Savivaldybės jau kreipėsi į Seimą, prašydamos kaip galima greičiau priimti pataisą, kuri įtvirtintų draudimą rūkyti nepilnamečiams, nes šiuo metu toks draudimas galioja tik alkoholinių gėrimų vartojimui. Nors tabako gaminius draudžiama parduoti ir perduoti nepilnamečiui, tačiau, nesant tiesioginio draudimo rūkyti, teisės saugos pareigūnai, bandydami užtikrinti viešąją tvarką, negali tiesiogiai bausti vaiko ar jo tėvų už rūkymą ir yra taikomos įvairios kitos praktikos: baudžiama už vaiko nepriežiūrą ir pan.

Minėta pataisa išspręstų šiuos nesusipratimus ir būtų atimta galimybė manipuluoti teiginiais, kad rūkyti nepilnamečiams negalima tik ugdymo įstaigų teritorijose, o už rūkymą kitur jokia atsakomybė nenumatoma.

Seimas pritarė šiam projektui po pateikimo ir nusprendė pradėti jo svarstymo procedūrą. Sveikatos reikalų komitetas (pirm. Dangutė Mikutienė) paskirtas pagrindiniu komitetu.

Ar mums reikia „vaiko nemušimo“ įstatymo?

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (ministrė Algimanta Pabedinskienė) parengė **Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 pakeitimo įstatymo projektą**, kuriuo siekiama įgyvendinti Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepciją, formuoti profesionalių fizinių globėjų sistemą ir jos finansavimą, siekti, kad nebūtų pažeidžiamos vaiko teisės ir naudojamas smurtas prieš vaiką ir kt. Vyriausybė buvo numačiusi šį įstatymo projektą Seimui pateikti dar kovo mėnesį.

Dėl rengiamo įstatymo projekto ne kartą savo susirūpinimą išreiškė tėvus ir šeimas vienijančios nevyriausybinių organizacijos. Lietuvos tėvų forumas perspėjo, kad „įstatymo projekte įvardintos sąvokos ir formuluotės sudaro sąlygas pareigūnų savivaliavimui ir grubiam valstybės kišimuisi į šeimą, visą įstatymą skiriant praktiškai vien kovai su smurtu šeimoje“. Ar įmanoma pakeisti vaikų auklėjimo kultūrą įstatymo nuostatomis? Ar nebus pamiršta skirti dėmesio šeimai, jos stiprinimui, kad būtų kuo geriau užtikrintos su tėvais gyvenančių vaikų teisės?

Jau dvejus metus Seimo sprendimo nesulaukia Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimo ir papildymo nuostatos, kad vaiko teisė būti sveikam

atsiranda jau nuo pradėjimo momento (Nr. XIIP-606(2)) ir kad kiekvienas vaikas turi prigimtine teisę į tėvą ir motiną (Nr. XIIP-473). Ar jos bus įtrauktos į naująją įstatymo redakciją?

Lavinijos Mann nuotrauka

Kiekybė ar kokybė? Koks bus priešmokyklinis ugdymas – privalomas ar orientuotas į vaiką?

Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM, ministras Dainius Pavalkis) parengė **Švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 7, 8, 9, 24, 27, 36, 37, 43, 47 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą**, kuriuo siekiama įteisinti privalomą priešmokyklinį ugdymą. Numatyta, kad šis projektas Seime bus svarstomas gegužę, o priešmokyklinis ugdymas privalomas taps jau šių metų rudenį.

Dabar priešmokyklinio ugdymo grupes lanko daugiau kaip 95 proc. šešiametčių. ŠMM duomenimis, į jas neateina vaikai iš socialiai jautrių šeimų, dažniausiai

kaimo vietovėse, ir tai dar labiau padidina jų atskirtį. Kyla klausimas, ar tikrai būtina įteisinti privalomą priešmokyklinį ugdymą tam, kad būtų sumažinta atskirtis, kad būtų padėta 5 proc. šešiamečių iš socialiai jautrių šeimų? Ar nebus apsiribota teisiųjų prielaidų „užtikrinti lygias galimybes visiems vaikams pasirengti mokytis pagal pradinio ugdymo programą“ sudarymu, o realybėje turėsime tą pačią situaciją?

Į diskusiją dėl šio įstatymo projekto įtrauktos šeimoms atstovaujančios nevyriausybines organizacijos. Bet ar tėvai gali ką nors pakeisti? Sprendimas dėl šio projekto Seime dar nepriimtas, bet Vyriausybė jau yra numaćiusi lėšas biudžete, kurį, beje, Seimas patvirtino, tad net galima sakyti, jog Seimas yra pritaręs šiam siūlymui!

Teikiant šį siūlymą kartu yra pristatoma atnaujinta Bendroji priešmokyklinio ugdymo programa. Ar tėvai, kalbantys apie realią situaciją ugdymo įstaigose, gali susikalbėti su ministerijos atstovais, kurie kalba apie puikias nuostatas, surašytas programose? Ką reikia daryti, kad įvyktų realių pokyčių ugdymo įstaigose, ne tik dokumentuose?

Lytinis švietimas ar lytiškumo ugdymas?

Praėjusią Seimo rudens sesiją keletą kartų buvo bandoma pateikti svarstymui **Švietimo įstatymo Nr. I-489 46**

straipsnio pakeitimo ir papildymo 22(1) straipsniu įstatymo projektą (XIIP-1502), kuris užtikrintų galimybę jaunimui gauti kokybišką ir mokslu grįstą informaciją apie lytiškumą, lytiškai plintančias ligas, neplanuotą nėštumą, lytinį smurtą, pasirengimą šeimai. Įstatymo projektą parengė (2014-02-18) Seimo narė Marija Aušrinė Pavilionienė ir jos padėjėjas-sekretorius Mindaugas Kluonis.

Šio projekto pateikimas buvo stabilus, o jo iniciatoriai nuogaštavo, kad politikai neatsižvelgia į moksleivių ir jaunimo organizacijų raginimus pradėti spręsti lytinio ugdymo neužtikrinimo mokyklose problemas. Pasak projekto rengėjų, lytinio ugdymo poreikį akivaizdžiai iliustruoja faktai: 2013 metų Lietuvos užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, daugiau kaip pusė sergančiųjų lytiškai plintančiomis ligomis sudaro 20–29 metų jaunuoliai.

Ko iš tiesų reikia jaunimui – lytinio švietimo, lytiškumo ugdymo ar rengimo šeimai? Ar siekiama sumažinti paauglių nėštumą bei ligų plitimą, ar mažinti paauglių rizikingų lytinių santykių pasirinkimą, ar ugdyti jų gebėjimą kurti santykius, bendradarbiauti, atsisakyti gausybės mitų? Ar pasitelkus lytinį švietimą nebus supaprastintas sudėtingų klausimų sprendimas?

LTF komentaras. Pataisos autoriai lytinį ugdymą supranta tiesmukai ir orientuoja į lytinio gyvenimo ankstini-

mą bei gausinimą. Seimo nario Povilo Gylio pasiūlymas šiam projektui lytinį švietimą verčia lytiniu ugdymu ir orientuoja į pasirengimą šeimai. Tai iš esmės keičia pataisos esmę ir ją daro priimtina šeimoms instituto stiprinimui. Svarbi Gylio korekcija, kad lytinio ugdymo programoms būtina suderinti su tėvų ir šeimų organizacijomis.

Statysime išorines tvoras ar griausime vidines?

Švietimo įstatymo 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (XIP-2990) 2011-03-09 pateikė Seimo narių grupė (*Antanas Matulas, Vida Marija Čigriejienė, Gediminas Navaitis, Julius Dautartas, Dangutė Mikutienė*). Šiuo projektu siekiama apsaugoti mokinių sveikatą nuo smurto, prievartos, patyčių apraiškų, traumų ir sveikatos rizikos veiksnių (tabako, alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, aplinkos oro taršos, triukšmo, nejonizuojančios spinduliuotės ir kt).

LTF komentaras. Problemos sprendimo būdai pasirinkti visiškai neefektyvūs ir netgi galimai kenksmingi (ribojantys). Jų įgyvendinimas pareikalautų daug lėšų, o rezultatas vis tiek nebus pasiektas. Geriausiu atveju bus pasiekta, kad minimos problemos vyks keliolika metrų toliau. Jau dabar pastebima, kad yra aptvertų mokyklų, kur moksleiviai rūko

iškart už tvoros. Paskutinėje pasiūlytoje pakeitimo redakcijoje rašoma, kad „Mokykla privalo užtikrinti <...> atvirumą vietos bendruomenei, <...> geros kokybės švietimą, mokinių saugumą ir sveikatą. Mokinių saugumo užtikrinimui ir sveikatos rizikos veiksnių prevencijai mokyklos teritorija *kartu su statiniais ir įrenginiais apsaugoma įvairiomis kompleksinėmis priemonėmis (tvora, vaizdo kameromis, elektroninių ryšių priemonėmis ir kt.)*“.

Matomas akivaizdus prieštaravimas. Kalbama apie „atvirumą vietos bendruomenei“ ir tuo pat metu ketinama apsitverti tvora. Jei ketinama skirti daugiau dėmesio saugesnei aplinkai aplink mokyklą, būtų vertingiau skirti daugiau dėmesio prevenciniam švietimui, bendruomenės saviugdai bei sudaryti kitas saugesnes aplinkas pačiame ugdymo procese.

Šiuo metu daugelis mokinių patiria stresą mokykloje dėl ugdymo turinio autoritarinio perteikimo, bauginimo naudojant vertinimo priemones, egzaminų sistemą. Tam, kad jaunimo psichinė ir fizinė sveikata gerėtų, reikia sukurti natūralesnes ugdymo(-si) aplinkas, priimti kiekvieną bendruomenės narį tokį, koks jis yra, gerbti jį ir pan. Turime ne statyti išorines tvoras, o griauti vidines – išankstines nuostatas, žalingus stereotipus, išlaisvėti ir įsiklausyti bei padėti kiekvienam ne tik save atrasti, bet ir išlikti savimi.

Gailestingumas ir atjauta – padėti nusižudyti?!

Seimo narė Marija Aušrinė Pavilionienė 2015-02-20 pateikė antrą – patobulintą **Eutanazijos įstatymo projektą** (XIIP-2071(2)), kuriuo siūloma Lietuvoje įteisinti eutanaziją – tai yra gyvybės atėmimą fizinės ar dvasinės kančias kenčiantiems ligoniams.

LVI komentaras. Dažnai tokios iniciatyvos bandomos pagrįsti gailestingumu ir atjauta ligoniams. Tačiau už viso to iš tiesų slypi paties žmogaus asmens ir jo gyvybės nuvertinimas. Eutanazijos iniciatyvos kyla iš požiūrio, kad kai kurių žmonių gyvenimas (ypač neįgalių ir sunkiai sergančių) yra mažiau vertas. Ir kad gyvenimas žmogaus, kuris sunkiai serga bei kenčia, neturi prasmės. Eutanazijos įteisinimas visuomenėje naikina pagarbą žmogaus gyvybės šventumui. Taip pat atveria slidų kelią, galiausiai vedantį į žmonių, kurie laikomi nebereikalingais, atsikratymą. Eutanazijos įteisinimas verčia gydytojus laužyti Hipokrato priesaiką, kuri įpareigoja niekam, nors ir labiausiai prašytų, neduoti mirtinų nuodų, taip pat panašių jų sumanymų neparemti patarimu. Gydytojas, kurio pašaukimas ir pareiga saugoti žmogaus gyvybę, įstatymu padaromas nužudymo bendrininku. Tokiu būdu naikinamas pats gydytojo profesijos kilnumas.

Eutanazija taikoma žmonėms, atsidūrusiems ypač sunkioje situacijoje, kuomet žmogui sunku laisvai priimti sprendimą, geriausiai atitinkantį jo esminius interesus. Būna akimirkų, kai žmogus jaučia nepakeliamą gyvenimo sunkumą. Tačiau tai negali pateisinti

negrįžtamų sprendimų. Eutanazija nepateisinama ir tuo atveju, kai atsidūręs kritinėje būklėje asmuo duoda išankstinį sutikimą nutraukti jam gyvybę. Kritinėje situacijoje žmogus nebeturi galimybės atšaukti savo sprendimo, net jei jis neatitinka jo geriausių interesų.

Nėra „teisės“ į abortą, „ne“ jaunimui palankioms paslaugoms!

Socialdemokratų frakcijai priklausančių Seimo narių grupė (*Giedrė Purvaneckienė, Marija Aušrinė Pavilionienė, Orinta Leiputė, Juras Požela, Julius*

Sabatauskas, Algirdas Sysas, Birutė Vėsaitė) 2014-03-13 įregistravo **Reprodukcinės sveikatos įstatymo projektą** (XIIP-1591), kuriuo siūloma įtvirtinti teisę į abortą. Aiškinamajame rašte nurodoma, kad „įstatymo projektą inicijavo ir rengė Seimo narė dr. Giedrė Purvanecienė. Pastabas ir pataisymus teikė Seimo nariai, jų padėjėjai, NVO atstovai, medicinos ekspertai“.

LVI komentaras. Pagal projekto nuostatas, moteris turėtų teisę nutraukti nėštumą savo valia ne vėliau kaip iki 12 nėštumo savaitės pabaigos, net ir nesant jokio pavojaus jos sveikatai ar gyvybei. Pažymėtina, kad šiuo metu galiojančiuose Lietuvos įstatymuose nėra teisės į abortą. Taip pat tarptautinėje teisėje abortas nėra laikomas žmogaus teise.

Tuo tarpu priėmus siūlomą projektą būtų įstatymo lygmeniu paneigtos negimusio vaiko teisės ir sukurta teisė atimti negimusio vaiko gyvybę suaugusiųjų nuožiūra. Projektu siūloma sukurti valstybės institucijoms pareigą teikti „jaunimui palankias paslaugas“, tai yra informaciją

apie lytiškumą, kontracepciją ir su tuo susijusias paslaugas padaryti prieinamas jaunimui ir paaugliams be tėvų ar globėjų žinios taip sudarant prielaidas nepaisyti prigimtinių ir konstitucinių tėvų teisių bei pareigų.

Ar mums tikrai reikia lyties „keitimo“ įstatymų?!

Seime 2012-07-20 registruotas **Civilinės būklės aktų registravimo įstatymo projektas** (XIP-2017(2)), kuriuo siūloma nustatyti supaprastintą lyties pakeitimo registravimo tvarką.

LVI komentaras. Pagal siūlomo įstatymo projekto nuostatas, lyties pakeitimo duomenis Gyventojų registruui teiktų

sveikatos priežiūros įstaigos, patvirtinusios lyties pakeitimo faktą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Kitaip tariant, siūlomas projektas įtvirtintų itin liberalią tvarką, pagal kurią lyties „pakeitimas“ priklausytų tik nuo gydytojo pažymos. Šis projektas Lietuvos teisinėje sistemoje realizuotų *genderizmo* ideologiją.

Beno Lanester nuotrauka

jos nuostatą, kad lytis yra pasirinkimo dalykas. Įstatymo projektas neatsižvelgia į tai, kad lyties „pakeitimo“ procedūra gali negrįžtamai sužaloti žmogų, todėl ji turėtų būti atliekama tik teismo leidimu, kai tai yra būtina. Taip pat neatsižvelgiama į tai, kad lytis yra prigimtinė žmogaus savybė, kurios negalima pakeisti tik pakeitus išorinius požymius. Projekte numatyta, kad lyties „pakeitimo“ atveju bus pakeistas gimimo įrašas. Tokiu būdu siūloma įtvirtinti lyties keitimo tvarka užkirs kelią žinoti tikrąją, prigimtine asmens lytį tais atvejais, kai tai yra svarbu, ir iš visuomenės atims teisę vadovautis prigimtinę lyties samprata.

Po gudria „antidiskriminacine“ manipuliacija – klasta, menkinanti šeimą!

Seimo narė Marija Aušrinė Pavilionienė ir jos visuomeninis padėjėjas Mindaugas Kluonis inicijavo ir 2012-02-15 pateikė **Lygių galimybių įstatymo pakeitimo įstatymo projektą** (Nr. XIP-4088), kuriuo siekiama įtvirtinti draudimą diskriminuoti asmenis dėl jų šeiminių padėties.

LVI komentaras. Šeiminei padėčiai apima ir santuoką, todėl siūlomas draudimas diskriminuoti dėl šeiminių padėties reiškia, kad visais atvejais skirtingas susituokusių ir nesusituokusių asmenų

traktavimas bus laikomas diskriminacija. Įgyvendinus Lygių galimybių įstatymo pakeitimo įstatymo projekto nuostatas santuoka iš esmės nebeteiks teisinės reikšmės, nes nebegalės būti daroma teisinio skirtumo tarp susituokusių ir nesusituokusių. Priėmus siūlomą projektą valstybė įtvirtins nuostatą, jog gyvenimas be įsipareigojimų sukelia tokias

Omaro Franco nuotrauka

pačias teises pasekmes, kaip ir gyvenimas viešai prisiėmus iš santuokos kylančias pareigas. Netekęs teisinės reikšmės santuokos institutas bus nuvertintas iki simbolinės apeigos.

Įstatymo projektui jau pritarė Vyriausybė (Premjeras Algirdas Butkevičius), Teisės ir teisėtvarkos komitetas (pirm. Julius Sabatauskas) ir Žmogaus teisių komitetas (pirm. Leonard Talmont), nepritarė – Socialinių reikalų ir darbo komitetas (pirm. Kristina Miškinienė).

Priimto sprendimo galima neįgyvendinti vis nukeliant jį įsigaliojimą?!

2016 metų sausio 1 d. Lietuvoje turėtų įsigalioti Alkoholio kontrolės įstatymo pataisa, kuria būtų uždrausta prekiauti alkoholiniais gėrimais degalinėse. Seimo nariai, socialdemokratai Juras Požėla, Andrius Palionis, Eduardas Šablinskas 2015-03-17 įregistravo Alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (XIIP-2825), kuriuo siekiama nukelti draudimą iki 2019 metų.

NTAKK komentaras. Jau tampa tradicija, kad artėjant įstatyme numatytų kontrolės priemonių įsigaliojimui imasi priemonių, kad jos būtų atšauktos ar nukeltas jų įsigaliojimo terminas. Taip jau yra įvykę su alkoholinių gėrimų reklamos draudimu bei prekybos kioskuose draudimu.

Deja, spaudžiant verslo grupėms Seimo nariai imasi iniciatyvų sustabdyti jau priimtų sprendimų įsigaliojimą.

Draudimas prekiauti alkoholiu degalinėse yra viena iš daugelio kompleksinių alkoholinių gėrimų vartojimo mažinimo priemonių, kuriai po intensyvių svarstymų buvo pritarta. Ši priemonė pirmiausia yra nutaikyta į probleminius vartotojus, o ypač į tuos, kurie vairuoja automobilius.

Alkoholio kontrolės įstatymo tikslas yra mažinti bendrąjį alkoholio suvartojimą, jo prieinamumą, ypač nepilnamečiams, piktnaudžiavimą alkoholiu, jo daromą žalą sveikatai ir ūkiui. Tuo tarpu ši pataisa akivaizdžiai prieštarauja pagrindiniam įstatymo tikslui ir vėl atidėtų efektyvių ir mokslu grįstų alkoholio kontrolės priemonių įgyvendinimą Lietuvoje, kuri yra trečioje vietoje pasaulyje pagal alkoholinių gėrimų suvartojimą, tenkantį vienam gyventojui per metus.

Dėl šio projekto tolesnio svarstymo Seimas dar turės balsuoti jo pateikimo metu.

Ar nepilnamečius teigiamai veikia informacija apie kitokias šeimos kūrimo ir santuokos sudarymo formas?

Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo Nr. IX-1067 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (XIIP-1789) 2014-05-09 pateikė Seimo narė Marija Aušrinė Pavilionienė, jai talkino teisininkas Aivaras Žilvinskas, Seimo narės padėjėjai Mindaugas Kluonis ir Artūras Rudomanskis. Šiuo projektu siūloma informacijos apie kitokias šeimos kūrimo ir santuokos sudarymo sampratas nelaikyti darančia neigiamą poveikį.

Projekto rengėjai atkreipia dėmesį, kad Konstitucijoje ir Civiliniame kodekse nei šeimos kūrimo samprata, nei šeimos vertybių sąvoka nėra įtvirtinta. Jie siūlo iš dabar galiojančio įstatymo išbraukti nuostatą, nurodančią, kad neigiamą poveikį nepilnamečiams darančiai informacijai priskiriama viešoji informacija, „kuria niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia, negu Konstitucijoje ir Civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata“.

Priminsime, kad ši nuostata galioja nuo 2010-03-01 ir buvo įtvirtinta siekiant

stiprinti šeimos institutą ir formuoti atitinkamas nepilnamečių vertybines nuostatas. Tuometinis Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas, pasiūlęs galutinę formuluotę, pastebėjo, kad Konstitucijoje ir Civiliniame kodekse (CK) yra įtvirtinta nuostata, jog santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu. CK III knygos komentare nurodyta, kad santuokos tikslas ir padarinys – šeimos santykių sukūrimas, t. y. santykių, grindžiamų abipuse meile, lojalumu ir pasitikėjimu, atsiradimas. Šie santykiai sudaro santuokos pagrindą ir šeimos esmę.

Seimui teks apsispręsti, ar teisinis reguliavimas, susijęs su informacijos pateikimu apie šeimos vertybes, tikrai yra perteklinis, neaiškus ir dviprasmiškas, kaip teigia įstatymo pataisos rengėjai.

DĖKOJAME JUMS už aktyviai reiškiamą Jūsų poziciją, nes nuo mūsų pasirinkimo, nuo mūsų aktyvumo priklauso tai, ką ir kaip nusprendžia politikai.

DRĄSIAI BENDRAUKITE su Jūsų interesams atstovaujančiais politikais. Teiraukitės, kodėl jie pateikė vieną ar kitą teisės akto projektą. Prašykite paaiškinti, ar numatyti pakeitimai tikrai prisidės prie gyvenimo kokybės pagerinimo, o gal taps tik dar vienu papildomu formalumu, sukuriančiu darbo aiškintojams ir ataskaitų rengėjams. Klauskite, kokios pagalbos reikia, kad šeimai palankią aplinką kuriantys sprendimai būtų priimti ir įgyvendinami. Pasidomėkite, kokia jų pozicija kitais Jums svarbiais klausimais, kurie svarstomi Seimo komitetuose ir dėl kurių bus balsuojama posėdžių salėje.

Nepamirškime:
mes kuriame ne tik savo,
savo šeimos,
bet ir visos visuomenės,
valstybės ateitį!

Artuma
Katalikiškas mėnraštis šeimai

šeimos | institutas

Apžvalga parengta VŠĮ *Caritas* leidyklai „Artuma“ bendradarbiaujant su VŠĮ „Šeimos institutas“.

Atsiliepinimus ir pasiūlymus rašykite el. p.:
redakcija@artuma.lt ir institutas@seimos.org.

Kviečiame prisidėti prie leidinio parengimo ir leidybos skiriant paramą:

Viešoji įstaiga „Šeimos institutas“
juridinio asmens kodas 303098216
a. s. Nr. LT86 7300 0101 3611 3855, AB „Swedbank“
Mokėjimo paskirtyje nurodyti „Parama veiklai“